

**Eskişehir
valisi ilə görüş**

SƏH. 2

**Hüquq təhsilinin yeni
inkışaf mərhələsi**

SƏH. 2

**Universitet
birinci olub**

SƏH. 3

Özünü fəth etməyi bacar!

Bakı Universiteti

1929-cu
ildən çıxır
Təsisçi:
Bakı Dövlət
Universiteti

№ 05 (1428)

27 aprel 2012-ci il

Əhməd Cavad - 120

Prezident İlham Əliyevin Azərbaycan ədəbiyyatının görkəmli nümayəndələrindən biri, böyük şair və maarifçi, tanınmış ictimai xadim, Azərbaycanın Dövlət Himninin sözlərinin müəllifi Əhməd Cavadın anadan olmasının 120 illik yubileyinin keçirilməsi haqqında imzaladığı sərəncama əsasən bir sıra tədbirlər keçirilir. Bakı Dövlət Universitetində də görkəmli Azərbaycan şairinin anadan olmasının 120 illik yubileyi münasibətilə tədbir keçirilib.

SƏH. 3

POÇT QUTUSU

SƏH. 2

**Şərqşünas alimin
yubileyi qeyd edilib**

SƏH. 2

**"UNUDULMAĞA MƏHKUM"
KITABININ TƏQDİMƏTİ**

SƏH. 2

**Çempionata
start verildi**

SƏH. 2

**Şərəfli ömrün
səhifələri**

SƏH. 5

**Düzgün danışmağın
gözəlliyi**

SƏH. 6

**Amerikan
nəsrinin görkəmli
nümayəndəsi**

SƏH. 6

İstiqlal şairinin 120 illiyi qeyd olunub

PREZİDENT İLHAM ƏLİYEVİN SƏRƏNCAMINDAN: "Xalqımızın müstəqillik ideallarına bütün həyatı boyu sadıq qalan Əhməd Cavad Azərbaycan poeziyasında yeni bir ədəbi məktəbin bünövrəsini qoymuşdur. Şairin zəngin yaradıcılığı milli azadlıq və istiqlal uğrunda mübarizə motivlərinin aparıcı mövqeyi ilə səciyyələnərək dövrün ictimai-siyasi mənzərəsini dolğun əks etdirir"

**Talabələr müsabiqədə
iştirak ediblər**

SƏH. 3

Müəllimlər imtahanda...

SƏH. 2

**XÜLYALAR, XƏYALLAR
VƏ REALLIQLAR**

SƏH. 7

Bizim görkəmli alim

SƏH. 6

Elanlar

SƏH. 8

**"Universitet
tarixi fotoların
dili ilə"**

SƏH. 4

**SUFOLK universitetinin
nümayənda heyəti BDU-da**

SƏH. 8

**Dost qa-
zanmaq və
adamlara
təsir gös-
tərmək sən-
əti**

SƏH. 7

POÇT QUTUSU

Bakı Dövlət Universitetinin rektoru, millət vəkili, akademik Abel Məhərrəmov Hörmətli Abel müəllim!

1991-ci il dekabrın 1-də ümummilli liderimiz Heydər Əliyevin imzası ilə həyat vəsiqəsi alan və 1992-ci ildən etibarən əvvəlcə ümumtəhsil məktəbləri və hazırlıq kursları ilə, bir il sonra isə Qafqaz Universiteti ilə Azərbaycan təhsil sisteminə daxil olan "Çağ" Öyrətım Şirkətinin 20-ci ildönümünü qeyd etdiyimiz bu günlərdə "20 il etimada sədaqətlə" devizi altında bir çox yubiley tədbirləri keçirilir. Bu tədbirlər çərçivəsində Respublika Təhsil Nazirliyi ilə birgə "Müasir Azərbaycan təhsili və "Çağ" Öyrətım" mövzusunda keçirilən elmi-nəzəri konfransda iştirakınız və "Çağ" Öyrətım Şirkəti və müvafiq müəssisələrinin fəaliyyəti haqqında ifadə etdiyiniz yüksək, dəyərli fikirləriniz üçün şirkətimizin bütün professor-müəllim heyəti və tələbə kollektivi adından təşəkkür edirik.

"Çağ" Öyrətım Şirkəti və Qafqaz Universiteti olaraq devizimizdə də ifadə etdiyimiz kimi, bundan sonra da etimada sədaqətlə yolumuza davam edəcək, Sizin kimi bizlərə etimad göstərən bütün dövlət xadimlərinin, elm adamlarının, iş dünyasının, valideynlərin, tələbələrin - bir sözlə, başda möhtərəm prezidentimiz İlham Əliyev cənabları olmaqla, bütün Azərbaycan xalqının yüksək fikirlərinə layiq məsuliyyət anlayışı ilə təhsil fəaliyyətlərimizi davam etdirəcəyik.

Yüksək elmi-praktik əhəmiyyətə malik çıxışınız üçün bir daha təşəkkür edir, fəaliyyətlərinizdə uğurlar arzulayırıq.

Dərin hörmət və ehtiramla,
Rektor:

professor Ahmet Saniç

Futbol çempionatına start verildi

Aperin 14-də Bakı Dövlət Universitetinin futbol meydançasında ümummilli lider Heydər Əliyevin anadan olmasının 89-cu ildönümü münasibətilə universitetin 17 fakültəsi, eyni zamanda MDU-nun Bakı filialının tələbələri arasında futbol yarışının tənənəli açılış mərasimi keçirilib. Tədbiri giriş sözü ilə açan universitetin rektoru, akademik Abel Məhərrəmov son illərdə ölkəmizdə idmana göstərilən xüsusi dövlət qayğısından danışdı. Bildirib ki, ulu öndərin xatirəsinə həsr olunmuş futbol yarışları may ayında yekunlaşacaq və qalib müəyyən olunacaq. Çıxış edən Azərbaycan Futbol Federasiyaları Assosiasiyasının birinci vitse prezidenti, millət vəkili Rauf Əliyev və YAP Yasamal rayon təşkilatının sədri Fikrət İsmayılov çıxış edərək, BDU-da hər il keçirilən bu yarışmanın əhəmiyyətindən danışdı və komandalara uğurlar arzulayıblar. Daha sonra dövlət himni səslənilib və idman kafedrasının müdiri Akif Atakişiyev tədbirin proqramını elan edib. Tədbir konsentr proqramı ilə davam edib, fakültələr arasında futbol oyunu izlənilib.

Müəllimlər imtahanda...

BDU-nun rektoru, akademik Abel Məhərrəmovun R-21 sayılı 14.02.2012-ci il tarixli əmrini icra etmək məqsədi ilə aprelin 7-də "İngilis dili" kafedrasının ayın 11-də isə "Alman və fransız dili" ştatda olan və saat hesabı qaydada dərs deyən müəllimləri üçün ingilis dilindən test imtahanları təşkil olunub. İmtahanda digər təşkilatlardan müraciət edən müəllimlər də iştirak ediblər. İki saat ərzində keçirilən imtahanda 100-ə yaxın müəllim iştirak edib. İmtahana nəzarət Attestasiya komissiyasının üzvləri tərəfindən həyata keçirilib. Rektor Abel Məhərrəmov imtahan prosesində iştirak edən müəllimlərlə görüşündə qeyd edib ki, təhsilin bakalavriat və magistratura pillələri üzrə mütəxəssis hazırlığının Bolonya prosesinin tələblərinə uyğun həyata keçirilməsində xarici dillərin tədrisi xüsusi əhəmiyyət kəsb edir. Bu baxımdan universitetdə ayrı-ayrı ixtisaslar üzrə müasir təlim metodları və texnologiyalarını tətbiq etməklə xarici dilləri tədris edən müəllimlərin elmi-pedaqoji səviyyəsinin yüksəldilməsi üçün onların attestasiyasının keçirilməsinə ehtiyac vardır.

Əsmətخانım Məmmədova - 70

Tanınmış şərqşünas alim, İran filologiyası kafedrasının dosenti Əsmətخانım Məmmədovanın 70 illik yubileyinə həsr olunmuş tədbir keçirilib. Rektor, akademik Abel Məhərrəmov yubilyarı təbrik edərək, onun elmi, pedaqoji, ictimai-siyasi fəaliyyətindən danışdı. 45 illik pedaqoji təcrübəyə malik Ə.Məmmədovanın 150-yə yaxın məqaləsinin ölkəmizdə və xaricdə çap olunduğunu deyən rektor onun fars vurğusunun təbiətinə aid eksperimentə əsaslanan 60 səhifəlik məqaləsinin İranda müxtəlif dillərdə 4 dəfə çap olunduğunu da diqqətə çatdırıb. Qeyd edib

Şərqşünas alimin yubileyi qeyd edilib

ki, alimin elmi axtarış və düşüncələrini ehtiva edən bu tədqiqat işləri fars dilinin tədrisində xüsusi yer tutur və mütəxəssislər tərəfindən yüksək qiymətləndirilir. 10 kitabın müəllifi Ə.Məmmədova iki dəfə Milli Məclisin deputatı seçilib.

Tədbirdə İran filologiyası kafedrasının müdiri, professor Mehdi Kazımov alimin həyat və elmi yaradıcılığı haqqında danışdı. Məlum olub ki, Əsmətخانım Məmmədova 1941-ci ildə Bakının Maştağa kəndində ziyalı ailəsində anadan olub, 1958-ci ildə 187 nömrəli məktəbi əla qiymətlərlə bitirib və BDU-nun şərqşünaslıq fakültəsinin fars şöbəsinə qəbul olunub. Hələ tələbə olarkən "Fars ədə-

bi dili və Tehran dialektində baş verən fonetik dəyişikliklər" məruzəsinə görə Moskva Dövlət Universitetinin Fəxri fərmanı və fəxri tələbə bileti ilə təltif edilib. 1965-ci ildə universiteti bitirən Ə.Məmmədova Elmi Şuranın qərarı ilə kafedrada saxlanılıb, 1966-cı ildə aspiranturaya daxil olub. Onun 2007-ci ildə nəşr olunan "Fars dilində vurğu" eksperimental tədqiqat işi yalnız fars dilçiliyi üçün deyil, həmçinin ümumi dilçilik üçün təcrübə nəticələri zəngindir. "Fars dilinin orfoqrafiyası" kitabı bu sahədə mütəxəssislər və tələbələr üçün əyani vəsait kimi nəzərdə tutulub. Alimin "Lətifələr, yumoristik hekayələr və tapmacalar" adlı ədəbi dil və danışq dili ilə müqayisə əsasında (disklə birgə) çap olunan dərs vəsaiti fakültə tarixində ilk təcrübədir.

Milli Məclisin regional məsələlər komitəsinin sədri Arif Rəhimzadə, parlamentin deputatları Elton Məmmədov, Qənirə Paşayeva, Ombudsman Elmira Süleymanova, universitetin ilahiyyat fakültəsinin dekanı Vasim Məmmədliyev, Akademiyanın Dilçilik İnstitutunun direktoru Fəxrəddin Veysellı, Ailə, Qadın və Uşaq problemləri üzrə Dövlət Komitəsi sədrinin müavini Sədaqət Qəhrəmanova, Xalq artisti Əlibaba Məmmədov və digərləri yubilyarı təbrik edib, gələcək fəaliyyətində uğurlar arzulayıb.

"Unudulmağa məhkum" kitabı təqdim edilib

Aprelin 11-də Tarix fakültəsində tarix elmləri doktoru, professor Eldar İsmayılovun "Stepan Şaumyan - obreçenniy na zabvenie - portret "leqendarnogo kommunara" bez retuşı" ("Stepan Şaumyan - Unudulmağa məhkum edilmiş - "əfsanəvi kommunarın" retuşsuz portreti" kitabının təqdimatı keçirilib. Tədbirdə çıxış edən rektor, akademik Abel Məhərrəmov belə bir kitabın ərəşəyə gəlməsini mühüm hadisə adlandıraraq qeyd edib ki, bu tədqiqatda Bakıda və Moskvada saxlanılan arxiv materiallarından, sənədli məcmuələrdən, Şaumyanın özünün yazdığı məqalələrdən istifadə edilib. Kitab Şaumyanın uşaqlıq və gənclik illərini, təhsil dövrünü, onun ilk inqilabi addımlarını və siyasi baxışlarını, yazışmalarını, Oktyabr inqilabından sonrakı fəaliyyətini əhatə edir. Rektor əlavə edib ki, kitab S.Şaumyanın kimliyini açmaq, azərbaycanlılara qarşı fəaliyyətini geniş araşdırmaq baxımından son dərəcə faydalıdır.

Tarix fakültəsinin professoru Lətifə Həsənova da kitabın əhəmiyyəti və özəlliyindən danışdı. De-

yib ki, erməni millətinə mənsub olan Şaumyan Azərbaycana milli təyini-müqəddərat hüququ verilməsini təklif edən Azərbaycan partiyalarına xüsusi nifrət bəsləyirdi. Qatı bolşevik olan Şaumyan azərbaycanlılara inanmır, Bakıda nəyin bahasına olursa-olsun bolşeviklərin hakimiyyətini qurmağa, öz məqsədlərinə çatmasına mane olan qüvvələri aradan qaldırmağa çalışırdı. Məhz bu səbəbdən o, erməni millətçiləri ilə əməkdaşlıq etməyə məcbur idi.

Müəlliflə 20 ildən artıqdır ki, eyni kafedrada işlədiyini deyən professor Tofiq Vəliyev kitabı Azərbaycanın patoloji düşmənlərindən biri haqqında, zəngin materiallar əsasında yazılmış dəyərli monoqrafiya adlandıraraq, Professorlar İbrahim Zeynalov, Solmaz Rüstəmov, dosentlər - Boran Əziz və Nuru Məmmədov kitab haqqında dəyərli fikirlərini bölüşüblər.

Sonda çıxış edən müəllif Eldar İsmayılov kitabın yazılması mərhələsində ona maddi və mənəvi dəstək olan bütün insanlara minnətdarlıq edib.

İstiqlal şairinin 120 illiyi qeyd olunub

Vilyam Şekspirin "Otello", "Romeo və Cülyetta", Şota Rustavelinin "Pələng dərisi geymiş pəhləvan" əsərlərini tərcümə etdiyini vurğulayıb.

Professor Tofiq Hüseynoğlu Əhməd Cavadın poemalarında dövrün haqsızlıqlarına qarşı ucaldığı etiraz səsinin aydın duyulduğunu, elə bu motivlərə görə repressiya qurbanına çevrildiyini deyib. Əhməd Cavadın 30-cu illərdə "Moskva" poemasını qələmə aldığı, lakin bu əsərinə görə də xeyli təzyiqlərə məruz qaldığını bildiren T.Hüseynoğlu şairin sovet hakimiyyətinin qəlbine dəhşətli bir xof saldıığını qeyd edib. Professor hətta o dövrdə Əhməd Cavada salam verən insanların belə Cavadçılar kimi qələmə verilib mühakimə edildiyini diqqətə çatdırıb. Ə.Cavadın yaradıcılığının əks olunduğu qaynaqlarda xeyli yanlışlıqlar olduğunu deyən T.Hüseynoğlu onun yaradıcılığının

yenidən araşdırılmasına gerek duyulduğunu fikrini irəli sürüb.

Türkologiya kafedrasının professoru, AMEA-nın müxbir üzvü Tofiq Hacıyev çıxışında Azərbaycan Respublikası Prezidenti İlham Əliyevin Azərbaycan ədəbiyyatına dəyərli töhfələr vermiş Əhməd Cavadın 120 illik yubileyinin keçirilməsi üçün imzaladığı sərəncama universitetin dərhal reaksiya verməsini yüksək qiymətləndirib. Professor bu gün - Azərbaycan xalqının milli varlığının və gələcəyinin həll edildiyi zamanda milli ideologiyanın tükənməz mənbəyi kimi Əhməd Cavada, onun mirasına doğru uzanan xalq çığırlarını açmağın zəruri olduğunu, gənclərin milli vətənpərvərlik ruhunda yetişməsi üçün Əhməd Cavad yaradıcılığını oxumasının vacibliyini vurğulayıb. T.Hacıyev şairin şeirlərində milli oyanışa, öz milli "mənliliyinin

əldə edilməsinə, tarixdə layiqli yer tutmağa səsləyişin güclü olduğunu bildirib. Siyasi lirik şairin bünövrəsini məhz Əhməd Cavadın qoyduğunu diqqətə çatdıran professor onun öz şeirlərində hər zaman bayrağa torpağın hökmdarı kimi baxdığını deyib.

Filologiya elmləri doktoru Almaz Məmmədova Ə.Cavadın "diriykən əyninə kəfən geyinmiş, yalın yumruqları ilə zülmün qapısını döyəcləyən" cəsərtli bir sənətkar olduğunu deyib, sonra şairin həyat və yaradıcılığı haqqındakı qeydlərini məruzə şəklində səsləndirib.

Tədbirdə həmçinin Əhməd Cavadın həyat və yaradıcılığını əks etdirən videoçarx nümayiş etdirilib və universitetin filologiya fakültəsinin tələbələrindən ifasında görkəmli şairin şeirləri səsləndirilib.

Prezident İlham Əliyevin Azərbaycan ədəbiyyatının görkəmli nümayəndələrindən biri, böyük şair və maarifçi, tanınmış ictimai xadim, Azərbaycanın Dövlət Himninin sözlərinin müəllifi Əhməd Cavadın anadan olmasının 120 illik yubileyinin keçirilməsi haqqında imzaladığı sərəncama əsasən bir sıra tədbirlər keçirilir. Bakı Dövlət Universitetində də görkəmli Azərbaycan şairinin anadan olmasının 120 illik yubileyi münasibətilə tədbir keçirilib.

Əvvəlcə Dövlət Himni səsləndirilib. Tədbiri filologiya fakültəsinin dekani, filologiya elmləri namizədi, dosent Məhərrəm Vəliyev açaraq, Əhməd Cavad yaradıcılığına nəzər salıb, onun kədərli taleyindən danışdı. M.Vəliyev çıxışında Əhməd Cavadın bütün ömrünü Azərbaycan xalqına, bütövlükdə Türk dünyasına həsr etdiyini bildirib, şairin yaradıcılığında milli azadlıq və istiqlal uğrunda

mübarizə motivlərinin zəngin olduğunu diqqətə çatdırıb.

Bakı Dövlət Universiteti Həmkarlar Təşkilatının sədri Fikrət Şiriyev də Əhməd Cavadın zəngin irsi yaradıcılığından söhbət açıb, onun Azərbaycan ədəbiyyatı, Türk dünyası qarşısındakı xidmətlərindən bəhs edib. A.Şiriyev Ə.Cavadın milli ruhda yazıb-yaradan şair olmaqla bərabər, həm də Azərbaycan tərcümə ədəbiyyatına öz töhfələrini verdiyini nəzərə çatdırıb, şairin Fransua Rablenin «Qarqantua və Pantagruel»

Eskişəhər valisi BDU-da olub

Aprelin 19-da Türkiyənin Eskişəhər valisi Qədir Qoçdemirin başçılıq etdiyi nümayəndə heyəti Bakı Dövlət Universitetində olub.

Qonaqları qəbul edən rektor, akademik Abel Məhərrəmov universitetin tarixi, xarici əlaqələri və Türkiyə universitetləri ilə əməkdaşlığından danışdı, bu səfərə böyük əhəmiyyət verdiyini deyib. Azərbaycan-Türkiyə dostluğu və qardaşlığının daimi və əbədi olmasından söz açan rektor bu səfə-

ri əməkdaşlığın gələcək perspektivləri baxımından uğurlu hesab edib.

Vali Qədir Qoçdemir, öz növbəsində, Əskişəhərin 2013-ci ildə türk dünyasının mədəniyyət paytaxtı seçildiyini və bununla bağlı olaraq Azərbaycanın da iştirak edəcəyi tədbirlərin planlaşdırıldığını qeyd edib. Qonaq Türkiyədə təhsil alan azərbaycanlı tələbələrə, habelə Azərbaycan təhsil alan türküyəli tələbələrə danışıb.

Qeyd edək ki, 2011-ci ilin avqust ayında Eskişəhər valisi vəzifəsinə təyin olunan Qədir Qoç-

demir "Azərbaycan-Türkiyə arasındakı qardaşlıq əlaqələrinin və Türk mədəniyyətinin inkişafına verdiyi töhfələrinə" görə 2004-ci ildə Azərbaycan Vektor Beynəlxalq Elm Mərkəzi tərəfindən fəxri doktor adına

layiq görülüb.

Azərbaycana etdiyi rəsmi səfər zamanı Qədir Qoçdemir Gəncəni də ziyarət edib. Səfər zamanı Gəncə və Eskişəhərin qardaşlaşması haqqında protokol imzalanıb.

Azərbaycan-Türkiyə Enerji razılaşmaları

Aprelin 13-də BDU-nun və Türk Dünyası Öyrənci Dərnəyi Azərbaycan Təmsilçiliyinin Təşkilatçılığı ilə universitetdə "Azərbaycan-Türkiyə Enerji razılaşmalarının Avropanın enerji təhlükəsizliyi və bölgənin geosiyasi vəziyyətinə təsiri" mövzusunda tədbir keçirilib.

Gənclərin də qatıldığı bu tədbirdə BDU-nun Beynəlxalq əlaqələr və iqtisadiyyat fakültəsinin müəllimi Bəxtiyar Aslanbəyli Türkiyə və Azərbaycan arasında bağlanmış enerji müqavilələrinin əhəmiyyətindən, Prezident yanında İdarəetmə Akademiyası Strateji Araşdırmalar Mərkəzinin Xarici Siyasət şöbəsinin müdiri, Qafqaz

Universiteti Beynəlxalq Əlaqələr fakültəsinin dekani Rövşən İbrahimov Türkiyə və Azərbaycan arasındakı enerji müqavilələrinin tarixindən, Türkdillil Ölkələr Parlament Assambleyasının baş katibi Ramil Həsənov bölgənin geosiyasi durumundan bəhs ediblər.

Sonda gənclərin çoxsaylı sualları cavablandırılıb.

Beynəlxalq Ali Təhsil və Elmlər Akademiyası (International Academy of Sciences and Higher Education (IASHE), London, Böyük Britaniya) postsovet dövlətlərində İASHE-nin rəsmi partnyoru olan Ümum Ukrayna Akademik Birliyi (Kiyev-Odessa) ilə birgə postsovet məkanına daxil olan ölkələr arasında elmi analitika üzrə regional yarışmanın test proqramını reallaşdırıb. Bu yarışma İASHE-nin "Elmi analitika üzrə kontinental, milli və regional yarışmalar və dünya çempionatı" layihəsi çərçivəsində keçirilib.

Beynəlxalq Ali Təhsil və Elmlər Akademiyası tərəfindən 2011-ci ildə elmi analitika üzrə keçirilən yarışma və konfransların nəticələrinə görə aşağıdakı reytinglər tərtib edilib:

- Ali Təhsil Müəssisələrinin elmi-tədqiqat sahəsində aktivliyi

- Ali Təhsil Müəssisələrinin elmi-tədqiqat sahəsində effektivliyi

- Gənc alim və tələbə gənclərin elmi-tədqiqat sahəsində aktivliyi

BDU birinci olub

- Gənc alim və tələbə gənclərin elmi-tədqiqat sahəsində effektivliyi.

Layihədə əldə olunan nailiyyətlərin yekununa əsasən, BDU bu reytinglər üzrə aparıcı yerləri tutub. Beləliklə, Azərbaycan ali təhsil müəssisələrinin flaqmanı "Ali Təhsil Müəssisələri-

sahəsində aktivliyi" nominasiyası üzrə 1-ci, "Ali Təhsil Müəssisələrinin elmi-tədqiqat sahəsində effektivliyi" nominasiyası üzrə 2-ci, "Gənc alim və tələbə gənclərin elmi-tədqiqat sahəsində aktivliyi" nominasiyası üzrə 3-cü və nəhayət "Gənc alim və tələbə gənclərin elmi tədqiqat sahəsində effektivliyi" nominasiyası üzrə 21-ci yeri tutub.

Bununla belə, İASHE-nin Ekspertlər Şurası Bakı Dövlət Universitetini beynəlxalq qızıl nişanəsi olan "Sokrat Medalı" ilə təltif edib.

nin elmi-tədqiqat

Tələbələr müsabiqədə iştirak ediblər

Aprelin 9-da Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 16 aprel 2007-ci il tarixli 2090 nömrəli Sərəncamı ilə təsdiq edilmiş "2007-2015-ci illərdə Azərbaycan gənclərinin xarici ölkələrdə təhsili üzrə Dövlət Proqramı" çərçivəsində Bakı Dövlət Universitetinin bakalavr, magistratura və doktorantura pillələri üzrə xaricdə təhsil almaq istəyən universitet tələbələrindən və gənc tədqiqatçıların ingilis, alman və fransız dilləri üzrə tələb olunan sertifikatlarının əldə edilməsi məqsədi ilə BDU-da dil kurslarının təşkili nəzərdə tutulmuşdur. Bu məqsədlə Tədrisin təşkili və təlim texnologiyaları üzrə prorektor, professor İ.Əliyeva, İngilis dili kafedralarının müdirləri A.Abbasov, B.Hacıyev, Alman və fransız dili kafedrasının müdiri E.Fərəcullayeva, Xarici tələbələrle iş üzrə dekan G.Rəhimova, Hüquq fakültəsinin dekan müavini G.Kərimov, Xarici tələbələrle iş üzrə dekan müavini K.Eyyubov və Beynəlxalq əlaqələr və koordinasiya departamentinin rəhbəri S.Yusifovanın iştirakı ilə tələbələr üçün müsabiqə təşkil olunmuşdur. Müsabiqədə 100-ə yaxın tələbə iştirak etmişdir.

Fransa səfirliyinin əməkdaşları tarix fakültəsində olub

Tarix fakültəsində Fransanın ölkəmizdəki səfirliyinin əməkdaşları - Vensan Lorenzini və Dmitri Valetskinin iştirakı ilə tədbir keçirilib. Çıxış edən qonaqlar tələbələrə Azərbaycandakı Fransız İnstitutunda təşkil olunmuş fransız dili kursları barədə məlumatlandırılıb. Bütün yaş və səviyyələrdə olanlar üçün təşkil olunmuş bu kurslar, başlanğıc, orta və irəli səviyyələrdə olanlar üçün nəzərdə tutulub. Burada hər üç səviyyə üçün sessiya keçirilir. Fransada ali təhsil almaq üçün xarici tələbələrə ilk növbədə fransız dili bilmələri vacibdir. Bunun üçün Azərbaycanda Fransız İnstitutunda hər il fransız dilindən imtahanlar keçirilir.

Hüquq təhsilinin yeni inkişaf mərhələsi

Hüquq fakültəsinin dekani, professor Əmir Əliyevin rəhbərliyi ilə bir qrup professor-müəllim heyəti ABŞ Dövlət Departamentinin dəvəti ilə ABŞ-da səfərdə olub. Səfərin əsas məqsədi hüquq ixtisasında mühüm yer tutan klinik təcrübənin və BDU-da açılması nəzərdə tutulan "Enerji hüququ. Dəniz hüququ" üzrə magistratura pilləsinin daha əlverişli istiqamətdə inkişafı ilə bağlı təcrübənin öyrənilməsi olub. Səfər zamanı amerikalı mütəxəssislərlə görüşlər keçirilib və fikir mübadiləsi aparılıb. Bu barədə daha ətraflı məlumat almaq məqsədilə professor Əmir Əliyevlə əlaqə saxladıq.

Məlum oldu ki, səfər Nyu Orleans şəhərində yerləşən, dəniz və enerji hüququ sahəsində mühüm yer tutan və Amerika Universitetlər Assosiasiyasının fəal üzvü olan Tuleyn Universitetinin hüquq fakültəsi ilə tanışlıqla başlayıb. Adıçəkilən universitetin hüquq fakültəsinin dekani David Meyerin açılış nitqindən məlum olub ki, Tuleyn Universitetinin əsası 1834-cü ildə qoyulub və onun məzunları sırasında tanınmış şəxslər olub. Universitetin professorları nümayəndə heyəti qarşısında müxtəlif sahələri əhatə edən məruzələrlə çıxış ediblər. Mühazirələr zamanı bir sıra kurslar üzrə tədris proqramlarının BDU-nun hüquq fakültəsinin tədris yükündə tətbiq edilməsi imkanları müzakirə edilib.

Nümayəndə heyətinin Tuleyn Universitetinin hüquq fakültəsinin nəzdində fəaliyyət göstərən Hüquq klinikasının fəaliyyəti ilə yaxından tanış olmaq imkanı əldə edib. Mülki qanunvericilik, Ailə zorakılığı və Cinayət klinikalarının rəhbərlərinin bu görüşdə səslənən çıxışlarında əsasən klinik təcrübənin tədrisdə yeri və onun gələcək mütəxəssislərin yetişdirilməsində rolu müzakirə edilib. Hüquq klinikasında çalışan tələbələr təcrübəsinin öyrənilməsi məqsədi ilə qonaqlar Orlean Rayon Cinayət Məhkəməsi-ni də ziyarət ediblər. Burada təcrübə keçən tələbələr çıxışları dinlənilib və görüşün sonunda qısa fikir mübadiləsi aparılıb.

Eyni zamanda Tuleyn Universitetində görüşlərin yekunu kimi adıçəkilən universitetlə Bakı Dövlət Universiteti arasında əməkdaşlıq memorandumunun imzalanması istiqamətində bir sıra əhəmiyyətli müzakirələr aparılıb.

Növbəti görüş Luiziana ştatının Şərq rayonu üzrə Dairə Məhkəməsində baş tutub. Cinayət işləri üzrə hakim Helen Beriganın da iştirak etdiyi görüşdə klinikada çalışan universitet tələbələrini işə cəlb etmə mexanizmlərindən və bunun faydasından bəhs edilib.

Amerika Vəkillər Assosiasiyasının üzvü olan "Jons Volker" hüquq firmasının ofisində keçirilən görüşdə məqsəd hüquq şirkətinin fəaliyyəti ilə yaxından tanışlıq olub və şirkət hüquq fakültəsinin məzunları arasından seçim aparma qaydalarını təqdim edib. Geniş təcrübəyə malik vəkillər qonaqlar qarşısında çıxış edib və verilən sualları cavablandırılar. Məlumat üçün bildirik ki, ABŞ-da universitetlərin hüquq fakültələri Amerika Vəkillər Assosiasiyasının akkreditasiyasından keçir.

BDU nümayəndə heyətinin növbəti görüşləri Vaşinqton şəhərində baş tutub. İlk növbədə, qonaqlar Amerikan Universitetinin Vaşinqton Hüquq Kollecinin Klinik Proqramlar üzrə direktoru, professor Brenda Smitlə görüşüblər. Daha sonra Vəkillik praktikasını kursu üzrə rəhbər, professor Elizabet Boalsın mühazirəsi dinlənilib və müvafiq fikir mübadiləsi aparılıb. Qeyd etmək lazımdır ki, Vaşinqton Hüquq Kolleci 1896-cı ildən fəaliyyət göstərir və AVA akkreditasiyasından keçmiş təhsil ocağıdır. Hal-hazırda kollecdə 1200 nəfər müxtəlif dərəcələr üzrə təhsil almaqdadır. Onu da əlavə edək ki, Vaşinqton Hüquq Kolleci nəzdində 10 sahə üzrə Hüquq klinikası fəaliyyət göstərir.

Təcrübənin qiymətləndirilməsi məqsədilə Kolumbiya dairəsinin Ali Məhkəməsinə də səfər edilib və müxtəlif xarakterli cinayət işləri üzrə proseslər izlənilib. Hakim Rassel Cananla keçirilən görüşdə klinikada çalışan tələbələrə əməyindən məhkəmədə faydalanma üsulları müzakirə edilib.

Azərbaycanın müdafiəsində mühüm yer tutan Federal İctimai Müdafiəçi İnstitutunun fəaliyyətinin öyrənilməsi məqsədilə qonaqlar Virciniyanın Şərq Rayonu üzrə müvafiq qurumun fəaliyyəti ilə tanış olub, təcrübə keçən tələbələrə əməyindən istifadə ilə bağlı geniş fikir mübadiləsi aparılıb. Adıçəkilən qurum üzrə baş federal müdafiəçi Mixail Naxmanov qonaqlar qarşısında geniş nitqlə çıxış edib və suallar ətrafında müzakirələr davam edib.

Görüşlər zamanı təcrübəli professor-müəllim heyəti öz ABŞ-ı həmkarlarına Heydər Əliyev Fondunun təqdim etdiyi və Azərbaycanın mədəniyyəti, incəsənəti və tarixini əks etdirən hədiyyələri, Qarabağla bağlı həqiqəti üzə çıxaracaq məlumatlar, o cümlədən BDU-nun hüquq fakültəsinin əsas məlumat bukletlərini təqdim ediblər.

Qeyd etmək lazımdır ki, bu uğurlu səfər Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 23 dekabr 2011-ci il tarixli "Azərbaycan Respublikasında insan hüquq və azadlıqlarının müdafiəsinin səmərəliliyini artırmaq sahəsində Milli Fəaliyyət Proqramının təsdiq edilməsi haqqında" Sərəncamının (2.20 bəndi) həyata keçirilməsində öz töhfəsini verəcək. Belə ki, Milli Fəaliyyət Planında ali təhsil müəssisələri nəzdində fəaliyyət göstərən hüquq klinikalarının fəaliyyətinin dəstəklənməsi nəzərdə tutulur, bu isə bu cür səfərlərin nə qədər faydalı olduğuna dəlilətdir. Odur ki, Bakı Dövlət Universiteti nəzdində 10 ildən artıq müddət ərzində mövcud olan Hüquq klinikasının fəaliyyətinin genişlənməsinə böyük ehtiyac duyulur. Hüquq sahəsi üzrə təhsil alan tələbələr geniş təcrübəyə malik olan vəkillərin rəhbərliyi altında klinik təcrübədən faydalanmaları onların əməyindən gələcəkdə daha əlverişli istifadəni təmin edir. Bu fikrin dəstəklənməsində Azərbaycan Respublikasının müvafiq qurumları tələbələrə öz imkanlarından istifadəsi üçün şərait yaratmalı və onlara dəstək olmalıdırlar.

Bundan əlavə, səfər zamanı əldə olmuş məlumat və biliklər ölkəmiz üçün vacib sahələrdən olan dəniz və enerji hüququnun inkişafına təkan verəcək və bu sahələr üzrə yüksək ixtisaslı mütəxəssislərin hazırlanmasına zəmin yaradacaq. Qeyd etmək lazımdır ki, hüquq sferasında yeni sahələrin açılması zamanın tələbidir. Belə ki, Avropanın enerji təhlükəsizliyində respublikamız mühüm yer tutur və Xəzər dənizində aparılan işlər və həyata keçirilən daşımalar daha da əlverişli faydalanmanı bu sahələrdə dövlətimizi təmsil edə biləcək yüksək səviyyəli mütəxəssislərsiz təsəvvür etmək mümkün deyil. Bütün bunlar hüquq təhsilində yeni inkişaf mərhələsinin açılmasını qaçılmaz edir.

✉ Anzulə Əmirova

"Universitet tarixi fotoların dili ilə"

"Bakı Universiteti" qəzeti yeni layihəsini təqdim edir. "Universitet tarixi şəkillərin dili ilə" adlı rubrikada Universitetin professor-müəllim heyətinin maraqlı anlarını əks etdirən fotosəkilləri təqdim edirik. Həmçinin bu, hansısa əməkdaşımız haqqında özəl foto da ola bilər.

"Universitet tarixi şəkillərin dili ilə" rubrikasının budəfəki təqdimatı Tarix fakültəsinin əməkdaşlarının vaxtilə çəkirdiyi şəkillər əsasında hazırlanıb.

1979-cu ildə Azərbaycan Dövlət Universitetinin (BDU) 60 illik yubileyi münasibətilə...

Soldan sağa: baş müəllim Vaqif Nəbiyev, prof. Zakir Şıxlı, kabinet müdiri Naciyyə Vəliyeva, b/m. Lütfiq Qafarov, b/m. Əhəd Şəmsizadə, dos.almaz İbrahimova, b/m.Çimnaz Qafarova, professorlar Yusif Yusiof, Mahal Məmmədov, dos.Sabir Xəlilov, professorlar. Seyfəddin Qəndilov, Əjdər Alnağıyev.

İkinci sıra soldan sağa: prof. Malik Rəhimxanov, dos. Sultan Sultanov, prof. İsmayıl Musayev, dos. Rauf Həsənov, b/m. Əminə Şirinova, dosentlər- İsgəndər Quliyev, Vladimir Sidyaykin, Yaqub Vəliyev, Azad Rzayev, b/m. Nadejda Güləhmədova, prof. Petros Mosesov.

1980-ci illərdə Sov. İKP tarixi kafedrasında xatirə şəkil

Birinci sıra soldan sağa: b/l. Rəna Məlikova, dos. Tamam xanım, kabinet müdiri Naciyyə Vəliyeva, dos. Tamilla Babayeva, b/m Nadejda Güləhmədova, dos. Xavər Abbasova, b/m Əminə Şirinova, lab. İna Əliyeva,

İkinci sıra sağdan sola prof. İbrahim Zeynalov, dos. Vladimir Sidyaykin, lab.Mürsəl Əliyev, dos. Emil Hacinskiy, dos. İsgəndər Quliyev, professorlar İsmayıl Musayev, Yusif Yusiof, Səfiyar Musayev, Ağalar Abbasbəyli, dos. Hüseyn Orucov, b/m. Vaqif Nəbiyev, dos. Yaqub Vəliyev

1970-ci illərin ikinci yarısı Sov. İKP tarixi kafedrasının iclasında

Soldan sağa: professorlar- Səfiyar Musayev, Əcdər Annağıyev, Yusif Yusiof, Petros Mosesov, Zakir Şıxlı, b/m. Lütfiq Qafarov, prof. Mahal Məmmədov, dos. Hüseyn Orucov, prof.- Xasay Əliyev, dosentlər Sabir Xəlilov, Şirin Məmmədov, lab-.Olya xanım,

İkinci sıra sağdan sola: b.m. Vaqif Nəbiyev, dos.Rauf Həsənov, b.lab. Fəridə Ağamirova, dos. Xavər Abbasova, dos. Tamilla Babayeva, kabinet müdiri Naciyyə Vəliyeva

1980-ci illərdə Siyasi tarix kafedrasının iclasında...

Birinci sıra soldan sağa: Professorlar-İbrahim Zeynalov, Asya Hacıyeva, Ağalar Abbasbəyli, dos.Yaqub Nəbiyev, prof. Səfiyar Musayev, kabinet müdiri Naciyyə Vəliyeva, dosentlər- Hüseyn Orucov, Tamilla Babayeva, b/m. Əminə Şirinova, prof. Hicran Hüseynova,

İkinci sıra sağdan sola: professor İsmayıl Musayev, aspirant, dissertant, baş lab. Rəna Məlikova, ikinci sıra soldan sağa dos. Azad Rzayev, b/m Vaqif Nəbiyev, dos. Vladimir Sidyaykin, (ayaq üstə) Emil Hacinski

Təqdim etdi: Solmaz Babaşova

Coğrafiya elminin banzərsiz korifeyi

Müseyyib müəllim bu gün haqq dünyasında. 85 illik yubileyinə ... il (ay) qalmış, bəlkə də, haqqı bizə bir də andırmaq, insanlığın hələ haqq deyilən yolun ilk addımlarında olduğunu, bu yolun şərəf yolu, ləyaqət yolu, özünün boyuna-buxununa biçilmiş əzəmət yolu, işin üstünə getdiyi, bu gedişdən işin də çəkdiyini cəsəret yolu, görülmüş işdən gələn təvəzül yolu, xüsusilə də elmdə qazanılan uğurlara qovuşduran rəşadət yolu, sözlərindən, gözlərindən oxunan, əməllərindən, hərəkətlərindən qanılan kişilik və sədaqət yolu olduğunu bir daha xatırlatmaq üçün 85 il gəldiyi yolun sonucunda haqq dünyasına qovuşan Müseyib müəllimi "Bir az da yaşasaydı, ..." sızıltısı ilə anır, ayrılığına yənir, keçdiyi yolun hələ neçə-neçə nəslə məktəb olacağına inanır.

Müseyyib müəllim 1927-ci ilin baharında Azərbaycanın ağır ellərindən olan Şəmşəddin mahalının Qaraxanlı kəndində, elin-obanın seçilib-sayılan ocaqlarından birində - Qaraxanlı Hacı İsxanovun nəvəsi, kəndxuda Müseyibin oğlu Ağababa İsxanovun yurdunda anadan olmuşdur. Baharda dünyaya gələn balaca Müseyibin elə ömrünün dördüncü baharında başı üstündən "xalq düşməninin oğlu" adlı qara yellər əsmiş, atası 1931-ci ildə "xalq düşməni" kimi həbs edilmiş və Qazax türməsinə göndərilmişdir.

Müseyyibi dayısı, Tovuzun adlı-sanlı ağsaqqallarından olan Novruz Vəli oğlu Əliyev böyümüş, ona təhsil vermişdir. Balaca Müseyibin şagirdlik həyatı Xatınlı kəndindəki ibtidai, Tiflis şəhərindəki 72 №-li və A.S.Puşkin adına Tovuz şəhər orta məktəbləri ilə bağlıdır. Tələbə olmaq arzusu isə onu BDU-nun geologiya-coğrafiya fakültəsinə gətirmiş, 1949-cu ildə coğrafiya şöbəsini uğurla başa vuraraq, universitetin aspiranturasına daxil olmuşdur. Savadlı, gözəgəlimli aspirant uşaqlıq illərində yaşadığı sarsıntıyı təkrar yaşamış, burada da sözəgəlimli olmuşdur. 1951-ci ildə universitetin elmi işlər üzrə prorektoru, millətçi və daşnak Anuşavan Arzumanyanın təqdimatına əsasən "xalq düşməninin oğlu" kimi aspiranturadan xaric edilmişdir. Sonsuz əzab-əziyətlərə polad kimi sinə gərən Müseyib müəllim yenə də qəmətinə düzəlmiş və 1954-cü ildə fakültənin Elmi Şurasında namizədlik dissertasiyası müdafiə etmişdir. Növbəti elmi uğur da özünü çox gözəltirmədi. Müseyib müəllim artıq 1963-cü ildə tələbələrindən qarşısında elmlər doktoru kimi çıxış edirdi.

M.Müseyyibov SSRİ Universitetlərində Ali Coğrafiya Təhsil Elmi-Metodik Şurasının üzvü, müstəqil Azərbaycanın Təhsil Nazirliyinin Elmi-Metodik Şurasının coğrafiya bölməsinin sədri, Ali Attestasiya Komissiyasının Yer elmləri bölməsi ekspert şurasının üzvü, Tələbə Qəbulu üzrə Dövlət Komissiyası yanında daimi fəaliyyət göstərən coğrafiya seminarının rəhbəri, coğrafiya fakültəsinin dekanı kimi vəzifələrinə öhdəsindən ləyaqətlə gəlmişdir.

O, beynəlxalq elmi tədbirlərdə də Azərbaycanı şərəflə təmsil etmiş, beynəlxalq konqreslərdə, simpoziumlarda maraqlı mövzularla çıxışlar etmişdir. Cənubi Qafqazda paleocoğrafi, paleomorfologiya, paleolandsaft, morfostruktur, neotektonik problematikalar üzrə tanınmış tədqiqatçılardan biri idi. Onun elmi diskursları Azərbaycan və rus dillərində nəşr olunmuş kitablarda öz əksini tapmışdır.

Görkəmli alim bir sıra xəritələrin də tərtibçisi və həmmüəllifi olmuşdur. O, ümumtəhsil məktəbləri üçün coğrafiya fənnindən milli proqram və dərsliklərin yaradılması işinə də rəhbərlik etmişdir.

Müseyyib müəllim həm də böyük vətənpərvər, davranışı, geyimi və alıcənablığı ilə əsl aristokrat bir ziyalı idi. Mühazirələrindən doymazdıq...

1967-ci ilin iyun-iyul ayları idi. Çexoslovakiyaya təcürbə mübadiləsinə gedirdik. Müseyib müəllim qrupumuza rəhbər təyin olunmuşdu. Biz qatarla Moskvaya yola düşdük, oradan Ukraynanın Çop demiryol stansiyasına çatıb dövlət sərəhdini keçdik. Yol boyu Müseyib müəllim gördüyümüz maraqlı və xarakterik relyef formaları, unikal landsaftlar barədə bizə maraqlı məlumat verirdi.

Ölkənin iri sənaye şəhərləri, gözəl təbiətə malik əraziləri bizdə sonsuz maraqlı doğururdu. Praqa, Olomous, Karlovi-Vari, Brno və başqa şəhərləri gördük Müseyib müəllim həvəslə həmin şəhərlər haqqında əlavə məlumatlar verirdi. Avtobusumuz Maraviya massivinə çatarkən Müseyib müəllim mənə (o, bəzən avtobusun içində gəzişirdi) soruşdu ki, Tahar (həm tələbə vaxtı, həm də onunla eyni kafedrada işlədiyim zaman təkcə Müseyib müəllim mənə belə çağırırdı), heç ömründə yerin altında qayıqla gəzmisən? Mən də cavabında dedim ki, Müseyib müəllim, Göyçə gölündə az-çox qayıqla gəzmisəm, amma...

- Hə, bu gün bunu da görürsən, - deyən Müseyib müəllim özünəməxsus qürurla söhbətinə davam etdi. Doğrudan da, təəccübümüzü gizlədə bilmirdik.

Dünyağorüşümüzün artmasında, təbiətdə baş verən maraqlı hadisələrin və proseslərin öyrənilməsinə Müseyib müəllimin böyük əməyi olmuşdur. Keçmiş SSRİ-nin Avropa hissəsini ətraflı öyrənmək məqsədilə gəmi ilə Volqa boyu gəzintiyyə çıxdıq. Maraqlı anları Müseyib müəllim çox səbirlə, böyük təmkinlə bizə başa salırdı. İzah edirdi ki, Volqa və Don çayları arasındakı yüksəkliyi bu kanal çəkilənə qədər gəmilər çox çətinliklə aşırıb-keçməli olurdular. Gördüyümüz bu slüzlər vasitəsilə gəmilər həmin yüksəkliyə qalxır və eyni qayda ilə enirlər. Bu deyilənləri kitabdan, dərslikdən oxumaq hara, onları öz gözümüzlə görməyimiz hara?!

Ural dağlarının şimalında yerləşən Kunqur mağarasında biz yenidən ecəzkar bir aləmə düşdük. Mağarada temperatur çox aşağı idi. Mağaraya girmək üçün çəkmə, isti paltar geyməli olduq. Burada da qeyri-adi həyatla rastlaşdıq. Professor gülümsəyərək: "Tahar, bu mağara Maraviyadakına oxşasa da, burada qayıqla gəzmək olmayacaq" deməsi və bunun səbəbini bizə ətraflı izah etməsi xatirəmizə əbədi həkk olundu.

Pərm şəhərindən qərbə doğru marşrutumuza davam etdirib, Moskvada, Volqraqrada, Leningradda (indiki Sankt-Peterburqda), sonra Ukrayna və Belarusda olduq. Həmin ölkələrin böyük şəhərlərini gəzib xoş təəssüratlarla Azərbaycana qayırdıq.

Mənəli həyat yolu keçmiş böyük insan, qayğıkeş alim, müdrik ağsaqqal, xalqın vətənpərvər oğlu professor Müseyib Müseyibov qəlbində daim yaşayacaqdır. Nə qədər ki Azərbaycan xalqı var, onun coğrafiya elmi var, bu elmi yaşadılar var, deməli, Müseyib müəllim də yaşayır, o, bizim aramızda, yanımızdadır.

✍️ **Tahir İbrahimov,**
Fiziki-coğrafiya kafedrasının dosenti

Şərəfli ömrün səhifələri

2012-ci il may ayının 5-də coğrafiya elmləri doktoru, əməkdar elm xadimi, Prezident təqaüdçüsü, professor M.A. Müseyibovun (1927-2011) anadan olmasının 85 ili tamam olur.

M.A.Müseyyibovun elmi yaradıcılığı çoxşaxəli, geniş diapazonu ilə fərqlənir. Azərbaycan coğrafiya elminin ağsaqqalı akademik B.Ə.Budaqov prof. M.A.Müseyyibovu respublikamızın milli landsaftşünaslıq, geomorfologiya, paleocoğrafiya elm sahələrinin banilərindən biri kimi qiymətləndirmişdir. Onun tədqiqatlarında coğrafiyanın müasir global ekoloji problemləri, ətraf mühitin transformasiyası, iqlim dəyişmələri xüsusi yer tutur. Rusiya coğrafiyaçıları onu "Azərbaycan coğrafiya elminin tacı" adlandırırdı.

Prof. M.A.Müseyyibovun elmi əsərləri içərisində "Qafqazın regional geomorfologiyası", "Orta Kür çökəkliyinin geomorfologiyası", "Təbiətin təzadları" "Azərbaycanın landsaftları", "Azərbaycanın geomorfologiyası" xüsusi yer tutur. Onun landsaftşünaslıq, geomorfologiya, neotektonik hərəkətlər sahəsində əldə etdiyi elmi nəticələr dəfələrlə SSRİ EA-da və AMEA-da mühüm elmi işlər kimi qəbul edilmişdir.

M.A.Müseyyibovun elmi irsi dünya coğrafiyaçıları tərəfindən yüksək qiymətləndirilmişdir. Sovet dövrünün məşhur alimlərindən akademik Y.Y.Milanovski "Qafqazın neotektonikası", MDU-nun kafedra müdiri, prof. N.A.Q.vozdetski "Zaqafqaziyanın fiziki coğrafiyası", akademik İ.V.Bondirov "Geomorfologiyada yeni baxışlar", akademik İ.P.Gerasimov "Dağlıq ərazilərdə konstruktiv coğrafiyanın müasir problemləri" əsərlərində M.A.Müseyyibova istinadlar etmiş, onun Azərbaycanı apardığı tədqiqatları yüksək qiymətləndirmişlər.

M.A.Müseyyibov MDU-nun coğrafiya fakültəsinin dekanı A.M.Ryabçikovun teki ilə uzun illər MDU-nun Coğrafiya üzrə Müdafiə Şurasının üzvü olmuşdur. Onun opponentliyi ilə 50-dən artıq elmlər doktoru və elmlər namizədi müdafiə etmişdir.

Zaqafqaziya və keçmiş SSRİ coğrafiyaçıları arasında onun nüfuzu böyük idi. SSRİ ET Coğrafiya İnstitutunun direktoru akademik İ.P.Gerasimov M.A.Müseyyibovu SSRİ coğrafiya elminin ən parlaq nümayəndəsi kimi qiymətləndirmişdir.

M.A.Müseyyibov uzaqgörən, yeniliyə yüksək qiymət verən alim idi. Onun XX əsrin 70-ci illərində morfostruktur haqqındakı yazıları sonralar dərin elmi tədqiqatlara çevrilmişdir. "Zaqafqaziya" sözünün "Cənubi Qafqaz"la əvəz edilməsində M.A.Müseyyibovun inadlı təkliflərinin rolu böyük olmuşdur.

Prof. M.A.Müseyyibov Azərbaycan Respublikasının ali və orta ümumtəhsil məktəbləri üçün tədris planlarının, proqramların, dərslik və dərs vəsaitlərinin müəllifi və redaktoru kimi də əvəzsiz xidmət göstərmişdir. Onun bilavasitə təklifi və nüfuzu sayəsində 1993-cü ildə respublikamızın orta ümumtəhsil məktəblərinin X sinfinə "Yerşünaslıq" və XI sinfinə "Türk dünyası coğrafiyası" fənləri daxil edilmişdir.

1992-ci ildən ömrünün sonuna qədər M.A.Müseyyibov Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyinin Elmi-Metodiki Şurasının Coğrafiya bölməsinə sədrlik etmişdir. M.A.Müseyyibov bütün siniflər üçün tərtib edilmiş proqramların, 20 ilə yaxın dövrdə nəşr edilən bütün orta məktəp dərsliklərinin redaktoru olmuşdur.

Onun respublikamızın ali məktəblərinin coğrafiya fakültələri üçün yazdığı "Azərbaycan Respublikasının fiziki coğrafiyası" dərsliyi yüksək elmi səviyyəsi, dil və yazı üslubu, orijinallığı ilə fərqlənir. İlk dəfə olaraq Azərbaycanın geoloji inkişafı, relyefin emələ gəlməsi, neotektonik hərəkətlər və s. global tektonika, litosfer tavaları nəzəriyyəsi ilə əsaslandırılmışdır.

M.A.Müseyyibovun rəhbərliyi və müəllifliyi ilə 1975-ci ildə tərtib olunmuş Azərbaycan Respublikasının 1:600000 miqyaslı landsaft xəritəsi bu gün də analoqu olmayan elmi mənbə və əvəzsiz tədris vəsaitidir. Bu xəritə respublikanın real landsaft strukturunu əks etdirir. Məhz onun təhlili əsasında B.Ə.Budaqov və M.A.Müseyyibov Azərbaycan Respublikasının mükəmməl fiziki-coğrafi rəyolayışma sxemini hazırlamışlar.

Zaqafqaziyanın landsaft xəritəsinin Azərbaycan hissəsi M.A.Müseyyibovun rəhbərliyi və müəllifliyi ilə hazırlanan 1:600000 miqyaslı Azərbaycanın landsaft xəritəsi əsasında tərtib edilmişdir.

M.A.Müseyyibovun rəhbərliyi və yaxından iştirakı ilə çöl tədqiqatları əsasında Mil, Qarabağ, Qanıx-Əyriçay, Arazboyu düzənliklər, Lənkəran ovalığı, Naxçıvan MR və s. regionlar üçün böyük miqyaslı, təsərrüfat məqsədli landsaft xəritələri hazırlanmışdır.

Geomorfoloji xəritələrin hazırlanmasında M.A.Müseyyibovun müdafiə etmişdir. Həmin xəritələr Qafqazın və SSRİ-nin geomorfoloji xəritələrinin tərtib edilməsində istifadə edilmişdir. 1994-cü ildə nəşr olunmuş Azərbaycan Respublikasının 1:600000 miqyaslı geomorfoloji xəritəsinin müəlliflərindən biri də prof. M.A.Müseyyibovdur. Bu xəritənin bu gün çox böyük elmi, praktiki əhəmiyyəti var.

Azərbaycanın neotektonik, paleocoğrafi xəritələrinin hazırlanmasında da M.A.Müseyyibovun böyük əməyi olmuşdur. Azərbaycanın 1:600000 miqyaslı neotektonik xəritəsinin Kür dağarası depressiya vilayəti M.A.Müseyyibovun həmmüəllifliyi ilə tərtib edilmişdir. Qeyd edilən xəritədə SSRİ-nin neotektonik xəritəsinin tərtib edilməsində də istifadə edilmişdir.

M.A.Müseyyibov VI, VII və VIII siniflər üçün hazırlanan atlasların və orta məktəp xəritələrinin əsas müəlliflərindən biridir. Azərbaycanın 1963, 1979-cu illərdə nəşr olunmuş atlaslarında, 2010 və 2011-ci illərdə nəşr edilmiş Azərbaycan Respublikasının ekoloji atlaslarında M.A.Müseyyibovun Azərbaycanın paleocoğrafi, geomorfoloji, neotektonik xəritələri öz yerini tapmışdır.

Onun həmmüəllifi olduğu "Ümumi geomorfologiya", "Qitələrin fiziki coğrafiyası" dərslikləri respublikamızın ali məktəblərinin coğrafiya fakültələrində tədris edilir.

M.A.Müseyyibov 1994-cü ildən son mənzilə köçənə qədər Azərbaycan Respublikası Prezidenti yanında TQDK-nın coğrafiya seminarının rəhbəri olmuşdur. Bu dövrdə coğrafiya üzrə ali məktəblərə qəbul proqramlarının, dərs vəsaitlərinin, test toplularının hazırlanmasına rəhbərlik etmişdir. Coğrafiyadan VI-XI siniflər üçün hazırlanmış bütün test kitablarında M.A.Müseyyibov həm müəllif, həm də redaktor kimi iştirak etmişdir.

M.A.Müseyyibovun şərəfli ömrü müasir gənclərə örnək və nümunədir. Onun zəngin irsi, yaradıcılığı, əsərləri coğrafiya üzrə təhsil alan, elmi-tədqiqat işləri ilə məşğul olan bütün tədqiqatçılara daima lazım olan zəngin xəzinədir. Bakı Dövlət Universiteti, coğrafiya fakültəsi, M.A.Müseyyibov irsinə hörmət və məhəbbət bəsləyən, onun yetirmələri olan respublika coğrafiyaçıları öz müəllimlərinin şərəfli adını daima uca tutacaq, böyük şəxsiyyətin müqəddəs ruhu qarşısında baş əyəcəklər.

Allah rəhmət eləsin!

✍️ **Coğrafiya fakültəsinin dekanı,**
prof. Fərda İmanov,

Fiziki coğrafiya kafedrasının müdiri,
dos. Yaqub Qəribov

Beynəlxalq əlaqələr

Bakı Dövlət və Qafqaz Universitetlərinin təşəbbüsü ilə toplantı keçirilib

Bakı Dövlət və Qafqaz Universitetlərinin təşəbbüsü ilə aprelin 12-də Qafqaz Universitetində Azərbaycanın qabaqcıl ali təhsil müəssisələrinin Beynəlxalq Əlaqələr üzrə heyətlərinin toplantısı keçirilib.

Toplantıda Təhsil Nazirliyi Xarici Əlaqələr, informasiya və koordinasiya şöbəsinin müdiri Tamilla Əliyeva, Azərbaycan Tibb Universiteti, Milli Aviasiya Akademiyası, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Dövlət İdarəçilik Akademiyası, Azərbaycan Texniki Universiteti, Azərbaycan Memarlıq və İnşaat Universiteti, Bakı Slavyan Universiteti, Azərbaycan Dillər Universiteti, Azərbaycan Dövlət İqtisad Universiteti, Azərbaycan Turizm İnstitutu, Odlar Yurdu

Universiteti, Xəzər Universiteti və Azərbaycan Universitetlərindən nümayəndə heyəti iştirak edib.

Toplantı zamanı Azərbaycanın ali təhsil müəssisələrinin beynəlxalq təhsil arenasına inteqrasiyası, bu prosesdə universitetlərin üzləşdikləri imkanlar və yeniliklər, təhsil müəssisələrinin beynəlxalq təhsil məkanında atdığı bir sıra uğurlu addımlar haqqında fikir mübadiləsi aparılıb. Açıltığı Qafqaz Universitetinin rektoru professor Ahmet Sanıç edib. O, bundan sonra daha da yüksək nəticələr göstərmək üçün universitetlərin birlikdə çalışmalarında fayda olduğunu vurğulayıb.

Növbəti görüşün mayın 1-də Bakı Dövlət Universitetində keçirilməsi nəzərdə tutulub.

SUFOLK universitetinin nümayəndə heyəti BDU-da

17 aprelde İngiltərənin SUFOLK universitetinin nümayəndə heyəti ilə görüş

keçirilib. Görüşdə SUFOLK universitetinin İncəsənət və humanitar elmlər məktəbinin rəhbəri Chrissie Harrington və Beynəlxalq Əlaqələr şöbəsinin mütəxəssisi Be-la Məmmədova, BDU-dan isə Beynəlxalq Əlaqələr və Əməkdaşlıq üzrə prorektor Şəlalə Məmmədova, Beynəlxalq Proqramlar şöbəsinin müdiri Təranə Mahmudova, Beynəlxalq Proqramlar şöbəsinin baş mütəxəssisi Elmira İsmayılova və Lalə Kərimova iştirak ediblər. Universitetlər arasında əməkdaşlıq, tələbə-müəllim mübadiləsi, birgə layihələrin hazırlanması və s. məsələlər müzakirə olunub. Danışqlar zamanı o

da məlum olub ki, İncəsənət və humanitar elmlər məktəbinin rəhbəri Chrissie Harrington oktyabr ayında BDU-da mühazirə ilə çıxış edəcək.

✍️ **Elmira İsmayılova,**
Beynəlxalq Proqramlar şöbəsinin mütəxəssisi

Fərda İmanov - 55

Hər bir alimin dəyəri onun elmə verdiyi töhfələrlə ölçülür. Elmi axtarışlara həsr olunmuş illər heç zaman hədəf getmir. Təkcə respublikamızda deyil, onun hüdudlarından kənarlarda da böyük nüfuz qazanan coğrafiyaşünas alim Fərda Əli oğlu İmanov da belə zəhmətkeş alimlərdəndir.

O, 1974-cü ildə 19 №-li Bakı şəhər orta məktəbini fərqlənmə diplomu ilə, 1979-cu ildə Leningrad Hidrometeorologiya İnstitutunu hidrologiya ixtisası

nelxalq və respublika miqyaslı elmi-praktik konfrans və simpoziumlarda iştirak etmiş və məruzələrlə çıxış edib.

Alim 2005-ci ildən YUNESKO-nun Beynəlxalq Hidroloji Proqram üzrə Azərbaycan Milli Komitəsinə sədrlik edir. O, 1999-cu ildən Azərbaycan Respublikası Prezidenti yanında Ali Attestasiya Komissiyasının Yer Elmləri üzrə Ekspert Şurasının üzvü, Tələbə Qəbulu üzrə Dövlət Komissiyasının baş ekspertidir.

F.Ə.İmanov haqqında ya-

Bizim görkəmli alim

üzrə bitirib. Təhsilini başa vurduqdan sonra AMEA-nın Coğrafiya İnstitutuna təyinat alıb. 1982-ci ildə müsabiqə yolu ilə Leningrad Hidrometeorologiya İnstitutunun əyani aspirantura şöbəsinə daxil olub. 1984-ci ildə namizədlik dissertasiyasını müdafiə edib.

Göstərilən sahədə elmlər namizədi olan F.Ə.İmanov Leningrad Hidrometeorologiya İnstitutunun Qurunun hidrologiya kafedrasında əvvəl baş elmi işçi, 1990-1992-ci illərdə isə müəllim vəzifəsində çalışıb. Bu dövrdə Rusiya Federasiyasının müxtəlif regionlarında, o cümlədən Tümen, Pskov, Çita, Leningrad vilayətlərində ekspedisiyalarda fəal iştirak edib. 1997-ci ildə Tbilisi Dövlət Universiteti nəzdində fəaliyyət göstərən İxtisaslaşmış Elmi Şurada doktorluq dissertasiyasını müdafiə edib. 1992-2003-cü illərdə Bakı Dövlət Universitetinin Hidrometeorologiya kafedrasında baş müəllim, dosent, 2003-cü ildə professor, 2004-cü ildən həmin kafedranın müdiri, 2011-ci ildən isə coğrafiya fakültəsinin dekanı vəzifəsinə təyin edilib.

Onun doktorluq dissertasiyası müasir elmi-texniki tərəqqinin nailiyyətləri və texnologiyalar ilə bağlı olduğundan elmi-praktik nailiyyətləri nəinki bizim ölkələrdə də elmi-təcrübə istehsalat sahələrində tətbiq olunur.

Professor F.Ə.İmanov bu gün geniş sahəli elmi fəaliyyətlə məşğuldur. Onun əsas elmi-tədqiqat sahəsinə qurunun hid-

rologiyasının nəzəri-praktik məsələləri, hidroloji hesablama və statistik üsullar, çayların minimal axım rejimlərinin tədqiqi, çay hövzələrinin idarə olunması, transsərhəd çayların su rejimi və deqradasiyasının azaldılması və s. problem məsələlər daxildir. Onun elmi araşdırmalarının nəticələri Azərbaycan Fövqəladə Hallar Nazirliyində çay məcraları və su bəndləri, eləcə də sahil bərkitmə işlərinin aparılması, Azərbaycan Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi, Azərbaycan Meliorasiya və Su Təsərrüfatı Açıq Səhmdar Cəmiyyəti, "Azərsu" və s. baxımdan faydalı ola bilər.

Tanınmış alim 160-dan çox elmi əsərin, o cümlədən universitet tələbələri üçün "Hidrometriya", "Çay axımı", "Ümumi hidrologiya", "Hidroloji hesablamalar", "Tətbiqi hidrologiya", "Hidrometeorologiyada statistik üsullar" dərslərinin, orta məktəb şagirdləri üçün "Təbiətşünaslıq" dərsləri, "Hidroloji terminlər lüğəti", "Beynəlxalq hidroloji lüğəti", "Ekohidroloji terminlərin izahlı lüğəti", "Minimalniy stok rek Maloqo Kavkaza", "Quraqlığın meteoroloji əsasları və hidroloji proseslər", "Klimatik çəşməyə xarakteristika agropor-ta Qeydar Aliev" həmmüəllif monoqrafiyalarının, iki elmi-populyar kitabın, tədrisə dair çoxsaylı metodik göstəriş və proqramların, "Ekoloji atlasın" müəllifidir. Onun elmi əsərləri ölkəmizdə və xarici ölkələrin nüfuzlu elmi jurnallarında çap olunub. F.Ə.İmanov çoxsaylı bey-

zılan sətirləri nəzərdən keçirdikdən sonra onun necə görkəmli alim olduğu aydınlığı ilə görünür. Əlbəttə ki, onun yetişməsində valideynlərinin, müəllimlərinin böyük rolu olduğunu qeyd etməklə yanaşı nəzərə çatdırmaq lazımdır ki, eyni zamanda bu, Heydər Əliyevin uzaqgörən təhsil siyasətinin təntənəsidir. Belə ki, F.Ə.İmanov vaxtilə ulu öndərin SSRI-nin məşhur universitetlərinə oxumağa göndərdiyi tələbələrəndir.

Alimin əməyi universitet rəhbərliyi tərəfindən hər zaman yüksək qiymətləndirilib. 2009-cu ildə isə elm və təhsil sahəsində nailiyyətlərinə görə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin sərəncamı ilə "Tərəqqi" medalı ilə təltif edilib.

Bu il professor F.İmanovun 55 yaşını tamam oldu. O, elmi fəaliyyətinin ən məhsuldar dövrünü yaşayır. Ona bu münasibətlə uzun ömür, cansağlığı, xoşbəxtlik, ailəsində əmin-amanlıq arzulayırıq. İnanırıq ki, professor F.Ə.İmanov Azərbaycanda hidrologiya elminin çiçəklənməsi naminə öz səy və bacarığını daha da artıracaq, Yer elmləri sahəsində kadr hazırlığı işinə yeni tutduğu vəzifədə daha böyük töhfələr verəcəkdir.

Məqsəd Qocamanov,
Geodeziya və kartoqrafiya kafedrasının müdiri,

Aytən Quliyeva,
Coğrafiya üzrə fəlsəfə doktoru

Beynəlxalq standartlara uyğun tədris proqramının təqdimat mərasimi keçirilib

Aİmaniyə Beynəlxalq Əməkdaşlıq Cəmiyyətinin (GİZ) "Cənubi Qafqazda Bio-müxtəlifliyin Davamlı İdarə olunması Proqramı" (BDİP) çərçivəsində Ekologiya və Torpaqşünaslıq fakültəsinin Bioekologiya kafedrasının yeni istifadəyə verilmiş laboratoriyasında magistr pilləsi üçün beynəlxalq standartlara uyğun tədris proqramının təqdimat mərasimi keçirilib.

kafedranın alimləri, başda kafedra müdiri, biologiya elmləri doktoru, professor Nərminə xanım Sadıqova olmaqla, Almaniyanın Greifswald Universitetinin mütəxəssisləri tərəfindən tərtib olunub. Mərasimdə çıxış edən Greifswald universitetinin nümayəndələri proqramla bağlı fikirlərini bölüşüb, onun əhəmiyyəti barədə danışıqlar.

Qeyd edək ki, tədris proqramının hazırlanma mərhələsində Almaniya dövlət nümayəndələri Bakı Dövlət Universitetində, universitetin nümayəndə heyəti isə Almaniya səfərdə olublar. Nümayəndə heyətimiz Greifswald Universitetinin prorektoru və beynəlxalq əlaqələr üzrə şöbənin rəhbəri ilə görüş keçirib, gələcəkdə universitetlər arasında qarşılıqlı tələbə mübadiləsinin aparılması məsələləri barədə ətraflı müzakirələr aparıblar.

Təqdimat mərasimində Tədrisin təşkil və təlim texnologiyaları üzrə prorektor, professor İradə Əliyeva, fakültənin dekanı, dosent Nazim Şəmilov, Bioekologiya kafedrasının müdiri, professor Nərminə Sadıqova, o cümlədən Almaniyanın Greifswald Universitetinin nümayəndələri iştirak ediblər. Bioekologiya kafedrası üçün hazırlanmış bu proqram

Alim beynəlxalq seminar da iştirak edib

Ekologiya və torpaqşünaslıq fakültəsinin Coğrafiya ekologiya kafedrasının dosenti, kənd təsərrüfatı elmləri namizədi Allahverdi Dolxanov Dünya Bankının layihəsi üzrə Moskva vilayətinin Puşkino şəhərində keçirilmiş beynəlxalq elmi seminar da iştirak edib. 4-6 aprel tarixlərində keçirilmiş seminar meşə siyasətinə həsr olunub. Alim tədbirin müzakirələrində fəal iştirak edərək, fikir və mülahizələrini bildirib.

"Bizim söz" qəzeti fəaliyyətini bərpa edib

Ölkənin nüfuzlu nəşrlərindən olan, ziyalılar, yaradıcı adamlar arasında populyarlığı ilə seçilən "Bizim söz" qəzeti yenidən nəşrə başlayıb. Qəzet bu sayından etibarən Bakı Dövlət Universitetinin Kitabxanaçılıq-İnformasiya fakültəsinin nəzdindəki Tələbələr Yaradıcılıq Klubunun təşkilatı dəstəyi ilə nəşr ediləcək. Kitabxanaşünaslıq kafedrasının müdiri, professor Abuzər Xələfovun tövsiyələri, fakültənin dekanı dosent Azad Qurbanovun bilavasitə dəstəyi ilə nəşrə başlayan qəzetin baş redaktoru Ələmdar Cabbarlı, məsləhətçisi Knyaz Aslan, redaktoru Nofəl Ədalətdir.

"Bizim söz" bütün tələbələri, gəncləri, yaradıcı insanları əməkdaşlığa dəvət edir. İstənilən mövzuda olan yazılar qəzetin elektron ünvanına (bizimsozqezeti@mail.ru) göndərilə bilər.

Universitetdaxili "50+50" grant müsabiqəsinin qalibi

Amerikan nəsrinin görkəmli nümayəndəsi

Amerika ədəbi-bədii fikri XIX əsrin sonu - XX əsrin əvvəllərində ziddiyyətli, son dərəcə dinamik Amerika gerçəkliyini təcəssüm etməklə özünəməxsus yaradıcılıq yolu ilə inamla irəliləmiş və Drayzerin, Andersonun, Vulfun, Fitseraldın, xüsusilə də Folknerin və Heminqueyinin simasında Qərbi Avropa ədəbiyyatının nümayəndələri üçün örnək rolunu oynamağa başlamışdır.

U.K.Folkner Missisipi ştatında, Nyu Orlanida doğulmuşdur. O, vətəndaş müharibəsinin iştirakçısı olmuş babası polkovnik Uilyam Katbert Folknerin adını daşıyırdı, ailədəki 4 oğlan uşağının ən böyüyü idi. Folknerin oxumağa hədsiz marağı olsa da, az çalışırdı və buna görə də onu təhsil aldığı universitetdən xaric etdilər, bir müddət babasının bankında hesabdar işləmək məcburiyyətində qaldı. 1918-ci ildə Folknerin sevgilisi Estella Oldham ərə gədənə Folkner Kanadanın kral hərbi-hava qüvvələrinə daxil oldu.

Onun ilk bədii işi şeirlər idi. Folkner çox güclü təsir edən Şervud Anderson olmuşdur. Andersonun aşağıdakı fikri Folknerə çox şey öyrətdi: "Sən, Folkner, Missisipide kiçik bir kənddə doğulmuşsan. Orada gördüklərin sənə

ömrün boyu bəs edər".

U.Folkner 1939-1942 illərdə "Mən öləndə" (1930), "Müqəddəs" (1931), "Avqustda işıq" (1932), "Avevassalom, Avevassalom" (1936), "Məğlubedilməzlər" (1938), "Yabanı palmalar" (1939), "Kənd" (1940) əsərlərini yazır. Sonralar maddi çətinlik üzündən Folkner Hollivudda ssenarist kimi çalışır. 1949-cu ildə ədəbiyyatdakı xidmətlərinə görə Nobel mükafatına layiq görülən Folkner "Şəhər", "İqamətgah", "Pritça", "Balaca kəndlər", "Meyit murdarlayan" kimi gözəl əsərlər yaratmışdır.

U.Folknerin yaradıcılığı dünya

ədəbiyyatşünaslığında təkcə Amerika milli ədəbi-bədii fikrinin və poetik ənənəsinin təkamülü baxımından deyil, həm də dünya ədəbi prosesinə, estetik fikrinə təsir göstərən beynəlmillə amil kimi qiymətləndirilmişdir. Folknerin yaradıcılığı özlüyündə həm böyük estetik-bədii dəyəri, həm XX əsr Amerika və bir çox məqamda dünya ədəbiyyatının inkişaf meyillərini əks etdirən siqətlər, həm də Azərbaycan nəsrindəki yeni meyillərə müəyyən tipoloji uyğunluğu və bir sıra nasirlərin yaradıcılığına təsirləri ilə ciddi elmi maraq doğurur. U.Folkner həyatın ona qədər hec kimin ağılına gəlməyən cəhətlərinə nəzər salmış, bəlkə də, bir çox yazıçıların öz xeyallarında təsəvvür etdiyi, amma heç birinin cürət etmədiyi bir axına atılmış, onu ram edərək, yüksək bir sənətkarlıqla bədii düzənə sala bilmişdir. U.Folknerin yaşayıb-yaratdığı dövrdə bir çox ultramüasir və modernist təmayül və cərəyanlar mövcud idi. Folkner bunların arındaca gedib, insani mübhəm və əbədi sirr içində saxlayan bir ciğır da açma və yaxud daha cəlbədicə modernist üsul və oyunlarla səciyyələnen əsərlər ortaya qoya bilərdi. Folkner isə var

qüvvəsini bir nöqtəyə cəmləyərək, "lə-nətə gəlmiş" torpağın ədəbi tarixini və faciəsini yazmağa üstünlük verdi. Folkner bütün əsərləri ilə "insan qalib gələcək" həqiqətini bəyan etdi və bunun qarşısında başqa bir alternativin olmadığını sübut etdi. Folkner istənilən həqiqəti sadəcə təsdiq etmədi, başqalarından fərqli olaraq, onu prosesdə göstərər bildirdi. Folkner bütün Amerika nəsrini qarşısalmaz şəkildə xoşbəxt sonluğa qaçmaqdan qurtardı. Bu, XX əsrin əvvəllərində amerika ədəbiyyatında nəsil dəyişimi prosesini səciyyələndirən ən əsas xüsusiyyətlərdən biri idi.

U.Folkner öz dövründə dəbdə olan, bütövlükdə XX əsr sarımsıq olan ədəbi cərəyan və meyillərin güclü və amansız bürələnindən keçərək, yazı texnikası və manerasından daha çox insana münasibətdə əvəzsiz kəşf etmişdir.

XX əsr amerika nəsrinin ən görkəmli nümayəndələrindən biri kimi Folkner Azərbaycan oxucularına tanışdır və onun tərcümə olunan hər əsəri sanki oxucu kütləsinə yeni stimül verir. Folknerin həm hekayələri, həm də romanlarının süjet xətti ancaq real həyat-

dan götürülmüşdür. Folkner Yoknapatofa saqasını yaradarkən öz qarşısına xəyalında uydurduğu bu mülkətin konkret tarixini yaratmağı məqsəd qoymamışdı. Ancaq məsələnin obyektiv cəhəti bundadır ki, Folknerin böyüdüüyü diyara bənzəyən Yoknapatofanın tarixi bütün detalları ilə xronoloji ardıcılıqla təsvir edilir və təsvir olunan hadisələr bu vilayətin təqribən bir əsrə yaxın tarixini əhatə edir.

Müharibədən sonrakı dövr ərzində Birləşmiş Ştatların həyatında ən kəskin ziddiyyətlərdən biri irqi ayrıseçkilik problemi idi. Amerikanı mənğəsinə alan bu problem bir çox Amerika yazıçıların yaradıcılığından qırmızı xətlə keçir. U.Folkner də bu yazıçıların ön sırasında idi. Folknerin hekayə və romanlarındakı irqi ayrıseçkilik problemi dar bir çərçivədə deyil, tam geniş bir kontekstdə təsvir edilir. Bu baxımdan Folknerin "Avqustda işıq" romanı çox böyük əhəmiyyət kəsb edir. "Ən gözəl uçuş", "Qırmızı-qırmızı qızılıq", "Həmin gün şər qarışanda", "Bağban", "Uoş", "Saçlar", "Yanğın" kimi gözəl və dəyərli əsərlər dilimizə tərcümə olunmuş və oxucu kütləsinin rəğbətini qazanmışdır.

Mənsurə Ağayeva,
İngilis dili kafedrasının müəllimi

Amerikanın görkəmli müəssisəsi Deyl Karneginin "Dost qazanmaq və adamlara təsir göstərmək sənəti" adlı kitabından *Beynəlxalq jurnalistika kafedrasının müdiri, filologiya elmləri namizədi, dosent Həmid VƏLİ-YEVİN* tərcüməsi əsasında...

(Əvvəli ötən sayda)

Mən on il Avraam Linkolnun həyat yolunu öyrəndim və "Naməlum Linkoln" adlanan kitabımın yazılmasına və köçürülməsinə üç il vaxt sərf etdim. Belə düşünürəm ki, Linkolnun şəxsiyyətini və ailə həyatını mümkün qədər və ətraflı öyrəndim. Linkolnun adamlarla ünsiyyətdə istifadə etdiyi üsulları ayrıca tədqiq etdim. O, tənqidlə məşğul olmağı özünə rəva görürdü mü? Əlbəttə. Gənc olub İndiana ştatındakı Picon-Krik vadisində yaşayarkən ətrafdakıları nəinki tənqid edir, həm də onları lağa qoyan məktublara və şərlər yazıb kənd yollarına səpələyirdi.

Burada isə həmin şərləri və məktubları yəqin ki, tapmalı idilər. Bu cür məktublardan biri ünvan sahibinə bütün ömrü boyu gizli saxlanmış inciklik yaratmışdı.

Linkoln Springfilddə, İllinoys ştatında təcrübə keçən vəkildən sonra belə qəzetlərdə dərc etdiriyi məktublarında öz rəqiblərinə açıq hücum edirdi. Lakin bir dəfə lap ağ elədi.

1842-ci ilin payızında "Springfild cornel" qəzetində dərc olunmuş imzasız məktubunda şöhrətpərəst, təcavüzkar əhval-ruhiyyəli siyasətçi Ceyms Şilds adlı İrlandiyalı çox qəzəblə lağa

Dost qazanmaq və adamlara təsir göstərmək sənəti

qoydu. Bütün şəhər qəhqəhə çəkdi. Dəyməduşer və dikbaş Şilds qəzəbindən çoxub-daşırdı. İrlandiyalı məktub müəllifini müəyyənləşdirdi, ata minib Linkolnun yanına yollandı və onu duələ çağırdı. Linkoln savaşa qatılmırdı. Duelin əleyhdarı idi, lakin çağırışdan yayına bilmədi. Ona silah seçmək imkanı verildi. Əlləri çox uzun olduğundan süvari qılıncını seçdi və Uest-Poyntun məzunundan həmin silahı işlətməyə dair bir neçə dərs aldı. O və Şilds təyin olunmuş gündə Missisipi çayının qumlu sahilində görüşüb vuruşmağa hazırlaşdılar. Lakin onların şahidləri son dəqiqədə işə qarışb dueli dayandırdılar.

Bu, Linkolnun həyatında ən kəderli epizod olmuş və adamlarla rəftarda onun üçün əvəzsiz dərs rolunu oynamışdı. Bundan sonra Linkoln heç vaxt təhqiramiz məktub yazmamışdı. Bundan sonra heç vaxt heç kəsi lağa qoymamışdı. Bu vaxtdan sonra, demək olar, heç vaxt heç kəsi nədən ötrü tənqid etməmişdi.

Vətəndaş müharibəsi dövründə Linkoln Potomak ordusunun komandanı vəzifəsinə defələrlə yeni generallar təyin edirdi və onlardan hər biri - Mak-Klellan, Poup, Bernsayd, Huker, Mid - öz vəzifələrinin öhdəsindən son dərəcə pis gəlirdi ki, bu da Linkolnu ümitsiz

kolndur. Təkcə bir misal gətirək.

Hettisberq yanında döyüşlər 1863-cü il iyul ayının ilk üç günündə davam etdi. İyulun 4-ü gecəsi, misli görünməmiş yağış nəticəsində daşqın hər yeri altına alan zaman general Li cənuba tərəf geri çəkilməyə başladı. O, məğlub olmuş ordusu ilə Potomak çayına çatarkən qarşısında keçilməsi mümkün olmayan coşub-daşmış çay gördü, arxada isə müzəffər federal ordu dururdu. Tələyə düşmüşdü, buradan qurtuluş yox idi. Linkoln bunu başa düşdü. Onun qarşısında Linkoln ordusunu əsir almaq və elə buradaca müharibəni qurtarmaq üçün çox gözəl, göyündüşmə, əlverişli imkan yaranmışdı. Buna görə də böyük ümidləndirilmiş Linkoln Midə əmr etdi ki, hərbi şurani çağırmasın, dərhal Linkoln ordusuna hücumu başlasın. O öz əmrini teleqram vasitəsilə verdi, bunun ardınca isə Midin yanına xüsusi qasid göndərüb, dərhal əməliyyatlara başlamağı tələb etdi.

Bəs general Mid necə hərəkət etdi? O, tapşırılanın tamamilə əksini elədi. Linkoln əmrini bilavasitə pozaraq, hərbi şura çağırdı, lakin qətiyyətsizlik göstərüb, məsələni uzatdı. Teleqrafla hər cür bəhanələr gətirir və Liyə qarşı

hücumdan qəti imtina edirdi. Ən nəhayət, çayda su azaldı və Li öz ordusu ilə Potomakdan keçərək geri çəkildi.

Linkoln qəzəblənmişdi. Oğlu Robert dedi: "Bu nə deməkdir? Ulu tanrı, bu nə deməkdir? Onların əlimizə keçmələri üçün yalnız əllərimizi irəli uzatmaq kifayət idi. Lakin mənim dediyim və etdiyim heç nə ordumuza yerindən tərpənməyə məcbur edə bilmədi. Yarınmış vəziyyətdə hər hansı general Lini məğlubiyətə uğrada bilirdi. Əgər mən oraya getsəydim, onu özüm darmadağın edərdim!"

Həddindən artıq məyus olmuş Linkoln oturub, Midə aşağıdakı məktubu yazdı. Yaddan çıxarmayın ki, həyatının həmin dövründə o, ifadələrində son dərəcə mülayim və təmkinli idi. Ona görə də Linkolnun 1863-cü ildə yazdığı bu məktub şiddətli təhmətə bərabər idi. Budur məktub:

"Əziz general!

Elə düşünürəm ki, Linkoln geri çəkilməsi ilə əlaqədar bədbəxtliyin bütün miqyaslarını təsəvvür etmişsiniz. Onu asanlıqla ələ keçirə bilirdik və bu, son vaxtlardakı digər müvəffəqiyyətlərimizlə yanaşı, müharibəyə son qoyardı. İndi isə müharibə qeyri-müəyyən müddətə uzana bilər. Əgər Siz ötən bazar ertəsi Liyə inamla hücum etməyi bacarmadınsanız, bunu indi, onun çayın cənubunda olduğu bir zamanda, o zaman malik olduğunuz qoşunların üçdə ikisini döyüşə apara biləcəyinizi nəzərə alsaq, nə edə bilərsiniz? İndi Sizin çox şeyə nail olacağımıza inanmaq ağılsızlıq olardı. Mən indi bunu gözlemirəm. Siz ən gözəl imkanı əldən verdiniz və mən bundan son dərəcə dilxoram".

(ardı var)

DÜNYA

Dünya bir ümmandır, sirri bilinməz, Günahların axirətdə silinməz. Yeganə dünyadır, yaşı bilinməz, Bizə Nuh-Nəbidən qalan dünyadır.

Dünyanın işinə salanda nəzər Fitnələr, yalanlar aləmi gəzər. Hər an zəifləri güclülər əzər, Fağır, zalımı olan dünyadır.

Uyma bu dünyanın malı, mülkünə, Bağlılıq hamımız Tanrı hökmünə. Bəzən dözmək olmur tale yükünə, Sevinci, kədəri olan dünyadır.

Deyilən sözlərdə vardır həqiqət: "Yaşamaq yanmaqdır, yanasan gərəkdir". Dünyanın, zamanın qədrini bilək, Bizə həyat dərsi verən dünyadır.

İlahə İbrahimova, Fizika fakültəsinin II kurs tələbəsi

Xülya - əldə olan vasitələrlə həyata keçməsi qeyri-mümkün olan şeylərə deyilir. Xəyal - əldə olan vasitələrlə mümkün olan, lakin hələ yerinə yetirilməyən şeylərə deyilir. Xəyalın yerinə yetirilməsi - gerçəkləşməsi isə reallıq adlanır. Qeyd edək ki, xəyallar - dedikdə mütləq: "olacaq" - baş verəcək şeylər deyil, mümkün ola biləcək şeylər nəzərdə tutulur. Məsələn, əski dövrlərdə uzaq səfərdə olan yolçu belə deyirdi: "Kaş nağıldakı sehri güzgüm olardı ki, onunla əzizlərimlə danışırdım!". Bu, öz dövrünün xülyasıdır. Artıq belə "güzgü"nü (telefonu) kəşf edən insan bu xülyanı reallığa çevirmişdir. Başqa bir misal. Bir nəfər arzu edir ki, kaş oxuyub tələbə olardım, maşınım, bahalı evim... - bir sözlə, gözəl karyera qurardım! Bu, xəyaldır və baş tuta da bilər, tutmaya da. Lakin o demək deyil ki, onun gerçəkləşməsi heç vaxt mümkün olmayacaq.

İnsan beyni kompyuter kimidir, o, daima sadədən mürəkkəbə doğru inkişaf etməkdədir. İbtidai, orta və ali pillələrdən keçən bu inkişaf yolunun özü də zaman və məkana görə dəyişəndir. Xülyalar, xəyallar və reallıqlar da "adi"dən "ali"-yə kimi gedən bu yola bənzəyir. Bəşər övladının bilgi toplaması, əsasən, iki yolla, yaxud qismən bunun hər ikisinin qarşılığı ilə olur: müşahidə və təcrübə.

XÜLYALAR, XƏYALLAR VƏ REALLIQLAR

Müşahidə - yeni şahidi olduğu və uzun zaman təkrarlanan hadisələrdən alınan nəticə. Məsələn, qədim misirlilər hər il Nil çayının eyni vaxtda daşdığını müşahidə etməklə bir daşqından o biri daşqınına qədərki vaxtı saymaqla "il" anlayışını öyrənmiş və bu il 30 gündən ibarət 12 aya bölmüşlər, daşqına qədərki boş qalmış günlərin yerini doldurmaq üçün ilin sonuna 5 gün artırımlar. Beləliklə, bir il 365 gündən ibarət olurdu.

Təcrübə - əldə olan bir və ya bir neçə obyektin vasitəsilə aparılan işlərin nəticəsində qazanılan bilgi. Məsələn, əski dövrlərdə insanlar misin tərkibinə müxtəlif qatışıqlar (mərgümüş, sürmə, ni-

kel və s.) əlavə etməklə misdən daha bərk metal olan tuncu almışlar. Mis yumşaq metal olduğundan ondan düzəldilən əşyalar tez xarab olur. Buna görə də onun davamlılığını artırmaq üçün aparılan uzun təcrübələr nəticəsində tunc kəşf olunmuşdur. İnsanlar çuqunu təkrar əritməklə dəmir, demiri təkrar əritməklə isə polad almışlar. Beləliklə, əski çağlardan ta günümüzə qədər insan övladı məhz müşahidə və təcrübənin köməkliliyi ilə elmni artıraraq müasir elm və texnologiyaları yaratmışdır.

Təsadüfi deyil ki, intibah dövrünün tanınmış nümayəndəsi - rəssam, musiqiçi, ixtiraçı alim və mühəndis olan Leonardo da Vinçi

paraşüt, təyyarə, sualtı qayıq və s. kimi texniki vasitələrin hazırlanma sxemini tərtib etmişdir. Onun təxəyyülündəki bu kəşflər öz dövründə olmasa da, hazırda gerçəkləşmişdir.

Beləliklə, bütün bunlardan belə nəticəyə gəlmək olar ki, xülya nisbidir, yəni dəyişkəndir. O, öz dövründə mövcud olan vasitələrə görə qeyri-mümkündür. Elə buna görə də xülya - qeyri-mümkün olan şey adlanır. Lakin başqa dövrün mövcud vasitələrinə görə onu reallığa qədər aparıb gerçəkləşdirmək mümkündür.

Elşad Əzimov, Tarix fakültəsinin III kurs tələbəsi

ETİBARSIZDIR

Biologiya fakültəsinin 1-ci kurs tələbəsi Xanizadə Sevina Mübariz qızına məxsus tələbə vəsiqəsi itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Beynəlxalq münasibətlər və iqtisadiyyat fakültəsinin 3-cü kurs tələbəsi Ağayeva Mənzərə Azər qızına məxsus tələbə vəsiqəsi itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Fizika fakültəsinin 1-ci kurs tələbəsi Cəfəri Rəfanə Müzəffər qızına məxsus tələbə vəsiqəsi itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Biologiya fakültəsinin 3-cü kurs tələbəsi Əhmədova Venera Süleyman qızına məxsus tələbə vəsiqəsi itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Tarix fakültəsinin 2-ci kurs tələbəsi Əşrəfova Gülşən Fərhad qızına məxsus tələbə vəsiqəsi itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Tarix fakültəsinin 4-cü kurs tələbəsi Kərimov Pərviz Etibar oğluna məxsus tələbə vəsiqəsi itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Şərqsünaslıq fakültəsinin 1-ci kurs tələbəsi Musayev Kamran İsmayıl oğluna məxsus tələbə vəsiqəsi itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Beynəlxalq münasibətlər və iqtisadiyyat fakültəsinin 2-ci kurs tələbəsi Məmmədli Orxan Atamoğlan oğluna məxsus tələbə vəsiqəsi itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Şərqsünaslıq fakültəsinin 1-cü kurs tələbəsi Kərimova Amaliya Şahin qızına məxsus tələbə vəsiqəsi itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Filologiya fakültəsinin 2-ci kurs tələbəsi Samirə Rafael qızına məxsus tələbə vəsiqəsi itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Beynəlxalq münasibətlər və iqtisadiyyat fakültəsinin 1-ci kurs tələbəsi Ələkbərov İbrahim Məmmədağlı oğluna məxsus tələbə vəsiqəsi itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Beynəlxalq münasibətlər və iqtisadiyyat fakültəsinin 1-ci kurs tələbəsi Qəşəmli Vasif Asif oğluna məxsus tələbə vəsiqəsi itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Kitabxanaçılıq və informasiya fakültəsinin III kurs tələbəsi Həsənov Dursun Eyvaz oğluna məxsus tələbə vəsiqəsi itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Kitabxanaçılıq və informasiya fakültəsinin III kurs tələbəsi İbrahimov Elvin Telman oğluna məxsus tələbə vəsiqəsi itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Düzgün danışmağın gözəlliyi

Danışarkən məqsədə çatmaq bizim harada, nə və necə danışmağımızdan asılıdır. İlk növbədə, vəziyyətin xüsusiyyətlərindən asılı olaraq, çıxış üçün müəyyən funksional nitq üslubu seçilməlidir. Funksional üslublar bir-birindən dildaxili əlamətlərinə görə: seçim prinsipləri, ümumillik dil vasitələrinin uzlaşdırılması və təşkilinə görə fərqləndirilir. Məlumdur ki, beş funksional üslub mövcuddur: rəsmi-ışğuzar, elmi, publisistik, bədii və məişət üslubu.

Natq ədəbi dildə, yeni yazılı nitqin qanunlarını tamamilə uyğun şəkildə, eyni zamanda şifahi nitqin xüsusiyyətlərini və dinləyicilərinin psixologiyasını nəzərə almaqla danışmalıdır. Ədəbi dilin məhz bu növü "yazılı nitqin şifahi kimi saxtalaşdırılması" adlanır. Müasir publisistik nitqin bu üslub xüsusiyyəti sadəliyin qüsursuz ədəbi-tələffüz verdişləri ilə uzlaşdırılmasını nəzərdə tutur. Camaat qarşısında çıxışda kitab və danışq dili üzvi surətdə birləşməlidir. Çünki onlar bir-birini tamamlayaraq özünəməxsus natq üslubu yaradır.

Kütlə qarşısında çıxış zamanı müvəffəqiyyətə dəqiq kompozisiya, dəlillərin inandırıcılığı, dilin sa-

dəliyi və emosionallığı ilə nail olmaq mümkündür. **Ona görə də çıxışın anlaşılılığını və səmərəliliyini müəyyən edən əsas üslub əlamətlərini bilmək lazımdır:**

"Düzgünlük (ədəbi normalara əməl edilməsi);
"Aydınlıq və sadəlik;
"Qısalıq;
"Zənginlik və emosionallıq.
"Aydınlıq və sadəlik - hər şeydən əvvəl, materialın dinləyicilər üçün aydın, başadüşülən olmasıdır. Mürəkkəb və ciddi məsələlər haqqında anlaşılıqlı danışmaq, ən sadə vasitələrin köməyi ilə ən mürəkkəb olanı ifadə etmək, insanların səni başa düşməsinin mümkünsüzlüyünə nail olmaq bacarığıdır.

Qısalıq - məlum olduğu kimi, "istedadın bacası"dır. Bizim tez-tez rastlaşdığımız "uzunçuluq" mərezi ilə əlaqədar danışarkən Siseron hələ o vaxtlar göstərdi ki, "natqin ən böyük ləyaqəti təkcə lazım olanı söyləmək yox, həm də lazım olmayanı söyləməkdir". Mark Tven isə yazır ki, bir dəfə missioner moizəçinin nitqi elə xoşuna gəlir ki, ona bir dollar ianə vermək

Danışarkən məqsədə çatmaq bizim harada, nə və necə danışmağımızdan asılıdır. İlk növbədə, vəziyyətin xüsusiyyətlərindən asılı olaraq, çıxış üçün müəyyən funksional nitq üslubu seçilməlidir.

qərarına gəlir. Moizə bir saat davam edəndə Mark Tven öz ianəsinin yarım dollara endirmək qərarına gəlir. Moizə daha yarım saat uzanır və o, qərara alır ki, heç nə verməyəcək. Ruhani iki saat sonra moizəsinin bitirəndə Mark Tven itirdiyi vaxtın əvəzini kompensasiya etmək üçün onun qarşısındakı boşqabdan bir dollar götürür.

Zənginlik və emosionallıq. Hər kəs öz doğma dilini yaxşı bilməli və ondan düzgün istifadə etməyi bacarmalıdır. Natqin nitqinin zənginliyi, hər şeydən əvvəl, onun fəal və qeyri-fəal lüğət və frazeoloji söz ehtiyatı, həmçinin bu ehtiyatdan istifadə edərkən üslub çəvikliyi ilə müəyyən olunur.

Filoloqların hesablamalarına görə, müasir mə-

dəni insanın fəal söz ehtiyatı 3-4 min vahid, qeyri-fəali isə 15 min vahiddən ibarətdir. Natqin fəal söz ehtiyatı nə qədər geniş olarsa, o, lazım olan sözü daha asanlıqla "tapar". Nitqin zənginliyinin və üslub çəvikliyinin çoxsaylı göstəricilərindən biri də dilin sinonim ehtiyatlarından istifadə bacarığıdır.

Nitqdə məcazlar və bədii ifadə vasitələri qabarmamalı, gözə girməməli, lazım olmayan, "gözəllik üçün" edilən əlavə kimi qəbul olunmamalıdır. Obrazlı ifadələr nitqdə o qədər təbii yer tutmalıdır ki, həmin nitqi onlarsız təsəvvür etmək mümkün olmasın.

Fikrət Şiriyev, Həmkarlar İttifaqı Komitəsinin sədri, dosent

Mədəniyyət

Müasir poeziyadan seçmələr

...Susa-susa bəzən dedim sözü-mü,
Dinə-dinə bəzən sözü-mü olmadı...

...Həyat səni güldürəndə güldürdün,
Həyat səni ağladanda gül görürm...

...Dünyanın ən uzun, ən çətin yolu
Mənim öz içimdən keçən yol imiş...

Bəxtiyar Vahabzadə

...Bu dünya nərdivandı,
Qalxanda mehribandı,
Enəndə nə yamandı...

Nəriman Həsənzadə

...Hünərin var, bala böyüt,
O böyüsün, sən qocalma...

...Aşxamdan bəri yağış yağır
İslanib sinəmdə ürəyim,
ürəyimdə sözlərim.

Fikrət Qoca

...Ürəyim əbədi sevgi süzğəci,
Sevgi ürəyimdən keçir, durulur.

...Dünya yaranandan iki hədəf var:
Güllənin hədəfi, sözün hədəfi.

...Şairin haqq yolu unudulantək
Dünyanın işləri dolaşq düşür...

Sabir Rüstəmcanlı

...Allah da göydə təkdə, tək,
Onun da dərini çəkək.
Bu dünyada dərsiz ürək
Susuz dəyirman kimidir.

...Bütün yollar çıxıb gedir
Ömrümüzün axırına...

...Ölüm nədi?
Hamının son vətəni
Son yarpağı qoparan son küləkdi.
Bu dünyada sevgilərin çətini
Qocalıqda özümüzü sevməkdi...

Ramiz Rövşən

...Mənim dərdlərimin ayaqları var,
Harda olsa, gəlib tapacaq məni.

...Elədiklərimdən yaxam qurtarmaz,
Eləmədiklərim yandırır məni...

Musa Yaqub

Həsən bəy Zərdabiya aid yeni əşyalar tapılıb

Zərdab rayonunun Qoruqbağı kəndində Həsən bəy Zərdabiya aid yeni əşyalar tapılıb.

Həmin əşyalar - 2 ədəd kasa kənddə yaşayan Şirinovlar ailəsində aşkarlanıb. 116 yaşlı olan bu kasaları Həsən bəy Zərdabi 1895-ci ildə kənd sakini Məmməd Səmədova hədiyyə edibmiş. Faktın üstü Məmməd Səmədovun nəvəsi, hazırda 100-ə yaxın yaşlı olan Sərəncam nənənin dediklərindən sonra açılib: "1895-ci ildə babamın ikinci qızının toyu olmalı imiş. Həsən bəy Zərdabi hədiyyələri məhz buna görə bağışlayıbmiş. O vaxtdan bu kasalar əziz bir əşya kimi qorunub saxlanılır. Rəhmətlik babam bu əşyaları "bəy kasaları" adlandırır. Elə indi də "bəy kasaları" deyəndə nəslimizdə hər kəs söhbətini hansı əşyadan getdiyini yaxşı bilir".

Tarixdə 22 aprel..

Beynəlxalq yer Günü

Yer gününün keçirilməsində məqsəd ətraf mühitin mühafizəsi işində insanları bir araya toplamaqdır. İlk dəfə belə bir təşəbbüs 1970-ci ildə ABŞ-da yaranıb və zamanla beynəlxalq status alıb.

Tarixdə 18 aprel..

Beynəlxalq Abidələr və Tarixi Yerlər Günüdür

Bütün dünyada qeyd edilən bu əlamətdar gün 1983-cü ildə UNESCO-nun yanında Tarixi Yerlər və Abidələrin Mühafizəsi Şurasının Beynəlxalq Assambleyası tərəfindən təsis olunub. Məqsəd insanların diqqətini abidələrin və tarixi yerlərin qorunmasına yönəltməkdir.

Azadqadın.az

Baş redaktor:

Anzulə ƏMİROVA

Redaksiya heyəti:

Solmaz Babasova,
Aynur Qurbanqızı,
Tamilla Müslümov,
Salam Muxtarov,
Kerəmət Böyükçöl

Redaksiyanın ünvanı:

Bakı, akad. Zəhid Xəlilov küç. 23,
BDU-nun əsas binası, III mərtəbə
Tel.: 539-03-64, 539-04-78
e-mail: anzule@mail.ru

Sifariş: 162

Tiraj: 2000

VÖEN: 990000213
Lisenziya №022708
Qəzet "Azərbaycan" nəşriyyatında
ofset üsulu ilə çap olunur.
Əlyazmalar geri qaytarılmır